

Številka: 0132-1/2021/30
Ljubljana, 1. september 2021

Svet za radiodifuzijo je na podlagi 1. odstavka 100. člena Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOMK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US, 82/21) na svoji 52. redni seji 31. avgusta 2021 soglasno sprejel naslednji:

sklep:

Svet za radiodifuzijo (v nadaljevanju: Svet) ugotavlja, da so se v zvezi z javnim razpisom za dodelitev radijskih frekvenc za analogno zvokovno radiodifuzijo – splošni/2021 pojavili pritiski na Svet kot celoto, osebni pritiski na posamezne člane Sveta in izrazito netočno medijsko poročanje, ki je imelo za posledico očrnitev Sveta in njegovih članov v medijih.

Svet tovrstne prakse ostro obsoja in se tovrstnim pritiskom tudi v prihodnje ne bo uklonil, saj se zaveda pomena zaščite neodvisnosti in strokovnosti odločitev na področju medijev.

V zvezi z netočnim poročanjem medijev Svet poudarja, da si uporabniki medijev zaslužijo zaščito pred netočnimi informacijami, kot jim jo v prvi alineji 4. člena Zakona o medijih z jasno izraženim javnim interesom v obliki pravice do obveščeniosti zagotavlja tudi obstoječi zakon. Gre za način javnega komuniciranja, ki je v medijskem prostoru vedno bolj prisoten, zato je Svet ob tem na primeru članka s spletne strani časnika Dnevnik z dne 17. 6. 2021 pripravil primer konkretne ocene (ne)točnosti poročanja po predlagani metodologiji Sveta iz njegovih letnih poročil za Državni zbor Republike Slovenije.

Svet na tem mestu vse pristojne organe in deležnike na trgu poziva k ponovnemu razmisleku o uvedbi obveznosti točnega poročanja v medijsko zakonodajo.

Obrazložitev:

Svet je v decembru 2020 s strani Agencije za komunikacijska omrežja in storitve RS (v nadaljevanju: AKOS) prejel predlog pogojev in meril javni razpis za dodelitev radijskih frekvenc za analogno zvokovno radiodifuzijo – splošni/2021, h katerim na podlagi 3. odstavka 38. člena Zakona o elektronskih komunikacijah podaja predhodno mnenje. Pozitivno predhodno mnenje k predlogu pogojev in meril je Svet podal na svoji 45. redni seji dne 28. 1. 2021.

Med izvedbo javnega razpisa, ki ga je vodila razpisna komisija, imenovana s strani direktorice AKOS, je Svet s strani ponudnika na javni razpis, izdajatelja RADIO PRO 1 d.o.o. (v nadaljevanju: ponudnik), prejel dopis, v katerem ga le-ta poziva k razveljavitvi javnega razpisa zaradi domnevne nezakonitosti merila, ki se nanaša na kadrovske usposobljenosti ponudnikov. Neposredno pred 49. redno sejo v maju, pred katero je Svet s strani razpisne komisije prejel poročilo o oceni ponudb, na podlagi katerega v skladu z zakonom poda AKOS obrazložen predlog izbire ponudnikov, je Svet s strani istega ponudnika prejel dodaten poziv k razveljavitvi razpisa, v katerem je ponudnik med drugim navedel, da so bili člani Sveta opozorjeni na (zatrjevano) nezakonitost in neustavnost razpisnih pogojev, zato bodo v primeru domnevno nezakonitega odločanja člani Sveta lahko odškodninsko in moralno odgovorni, zoper njih pa bodo sproženi vsi ustrezni pravni postopki. Kljub dejstvu, da je bil prejem slednjega poziva s strani Sveta ponudniku potrjen, je bil s strani ponudnika dodaten pritisk pred samo sejo izvršen tako, da je bil isti poziv preko zasebnega detektiva vročen oziroma poskušan biti vročen dvema članoma Sveta na službenem oziroma domačem naslovu.

Zaradi navedenega poziva ponudnika se je Svet odločil, da bo navedbe o domnevni nezakonitosti razpisnih pogojev in meril dodatno preučil, zato je odločanje o obrazloženem predlogu izbire ponudnikov na javni razpis prestavil na naslednjo, 50. redno sejo v juniju. Pred samo izvedbo seje, ki je bila 17. 6. 2021, pa so člani Sveta zasledili več medijskih zapisov, iz katerih je bilo moč razbrati, da je Radio 1 oziroma uredništvo Radia 1 (pri čemer Svet poudarja, da je ponudnik soizdajatelj Radia 1 oziroma izdajatelj večine radijskih programov, vključenih v mrežo Radio 1) na posamezne medijske hiše naslovil dopis, v katerem je navedena vrsta očitkov v zvezi z delovanjem Sveta oziroma njegovih članov ter domnevnimi krivicami, ki naj bi se zgodile Radiu 1 z ravnanjem Sveta. Na več spletnih portalih (Dnevnik, Žurnal24 in Svet24) so se tako pojavili medijski zapisi, ki so bili v veliki meri zastavljeni kot nekritično in enostransko povzemanje navedb iz dopisa Radia 1. Konkretnega dopisa Radia 1 sam Svet ni prejel, zato lahko na njegovo vsebino sklepa samo posredno, to je iz konkretnih medijskih zapisov. Po mnenju Sveta navedeni članki vsebujejo nepreverjene in netočne informacije ter predstavljajo neutemeljeno obsodbo delovanje Sveta.

Navkljub vsem opisanim pritiskom je Svet na 50. redni seji sprejel dva sklepa. S prvim sklepom je dodatno obrazložil utemeljenost (in zakonsko skladnost) merila, ki se nanaša na kadrovske usposobljenosti ponudnikov, z drugim sklepom pa je sprejel obrazložen predlog ponudnikov na javnem razpisu, ki je sledil ugotovitvam komisije na podlagi veljavne razpisne dokumentacije (vključno z merilom, ki je bilo predmet spotike). **Ob tem Svet opozarja, da se je skozi predmetno merilo kadrovske usposobljenosti pokazala ena ključnih težav radijskega trga, to je problematika stroškov dela različnih radijskih izdajateljev na enoto pripravljenega programa.** Iz takšnega kriterija kadrovske usposobljenosti postaja razvidno, da so bili pretekli pozivi nekaterih radijskih izdajateljev programov, ki niso mrežno organizirani, k izenačitvi pogojev dela radijskih izdajateljev v veliki meri najbrž upravičeni, saj se je izkazalo, da je v primeru organizacije radijske postaje kot mreže strošek dela na enoto programa z veliko stopnjo verjetnosti izrazito nižji in zato njihovi izdajatelji na trgu lahko dosegaajo nižje (oglaševalske) cene v primerjavi s tistimi izdajatelji, ki radijske programe pripravljajo brez mrežne organiziranosti. S to problematiko se je v preteklosti že ukvarjala delovna skupina Sveta za področje radia, problematiko pa je obravnaval tudi sam Svet. Gre namreč za najpogosteje izpostavljen problem radijskega trga v Sloveniji v zadnjih desetih letih. Predpostavka, pri kateri se kadrovske usposobljenosti (kumulativen seštevek kadrov pri izdajatelju) uravnoteži s količino (različnega) programa, ki naj bi ga pripravljajal posamezen

izdajatelj, je tako lahko dobra podlaga za nadaljnji razmislek in ukrepe, ki jih je za odpravo anomalij na radijskem trgu potrebno sprejeti v prihodnosti.

V zvezi z opisanim načinom postopanja ponudnika Svet ocenjuje, da gre za nedopusten pritisk na člane kolektivnega strokovnega telesa. Čeprav je grožnja s pravnimi sredstvi vedno dopustna, Svet ocenjuje, da ponudnik predvsem preko osebnih vročitev poziva ni postopal korektno, temveč je s tem želel vplivati na presojo posameznih članov Sveta oziroma Sveta kot celote. V zvezi z osebnim vročanjem poziva Svet ocenjuje tudi, da gre z veliko stopnjo verjetnosti tudi za kršitev zasebnosti članov Sveta, saj domači in službeni naslovi članov Sveta niso javno objavljeni podatki in so kot osebni podatki tudi predmet ustreznega pravnega varstva osebnih podatkov. **Svet ob tem poudarja, da podpira odprt dialog z izdajatelji tako radijskih kot televizijskih programov. S tem razlogom je vzpostavil dve delovni skupini, kjer izdajatelji s predlogi, razpravo in tudi kritiko v veliki meri lahko sodelujejo s Svetom pri oblikovanju stališč.**

Dodatno pozornost pa Svet namenja dejstvu, da je Radio 1 oziroma uredništvo Radio 1 na več medijskih hiš naslovil dopis, in predvsem ravnanju posameznih medijskih hiš, ki so dopis Radia 1 na vprašljiv način povzele v obliki člankov na svojih spletnih portalih. V teh člankih Svet v splošnem ugotavlja več odklonov od načela objektivnega in točnega poročanja:

- v besedilih niso jasno postavljene meje med vsebino dopisa Radia 1 (citiranja) in novinarskim zapisom;
- navedbe iz dopisa so povzete nekritično, kot dejstva, brez preverjanja njihove vsebine, kritičnega razmisleka in iskanja nasprotnih dejstev;
- članki v veliki meri delujejo kot navajanje dejstev, čeprav gre za navajanje mnenja iz dopisa Radia 1.

Svet meni, da so mediji, ki so povzemali dopis Radia 1, z visoko stopnjo verjetnosti izkazali neprofesionalno delovanje in nespoštovanje novinarskih kodeksov, s tem pa neposredno posegli v pravico uporabnikov do obveščeniosti. Ker lahko o obveščeniosti govorimo le v primeru podajanja točnih informacij, Svet ponovno opozarja, da je v primeru, ko so informacije netočne, hkrati pa ni podana ločnica med dejstvi in mnenji, kršena pravica uporabnika do obveščeniosti, kot jo v 1. alineji 4. člena opredeljuje Zakon o medijih. Poleg tega ti članki z navajanjem strankarskega članstva kršijo tudi pravico do zasebnosti predsednika Sveta, z netočnim poročanjem pa delo članov Sveta na neprimeren način postavljajo v luč nerazumnega, nezakonitega in politično motiviranega delovanja, kar je glede na predhodna pojasnila v diametralnem nasprotju z dejanskim stanjem, ter s tem neupravičeno škodijo tako ugledu predsednika Sveta kot tudi vseh njegovih članov in jih tako povsem neprikrito poskušajo očrniti v očeh javnosti.

Ob tem je Svet v podkrepitev svojih trditev glede točnosti poročanja pripravil analizo enega od omenjenih člankov, to je tistega, ki je bil objavljen na spletni strani časnika Dnevnik in ki po mnenju Sveta z vidika (ne)točnosti poročanja še posebej izstopa. Z analizo članka želi Svet pokazati, da bralcu članka ni omogočeno objektivno razumevanje problematike. Svet ugotavlja, da članek kot celota krši pravico uporabnika do obveščeniosti in pri tem blati člane Sveta kot tudi predsednika Sveta. **Svet na tem mestu še enkrat izpostavlja, da avtor članka Sveta ni pozval k predstavitvi nasprotnih stališč, pač pa je bil objavljen članek, ki je glede na navedbe iz samega članka nekritično povzemal navedbe iz dopisa Radia 1, brez neodvisne preverbe dejstev, brez jasne ločnice med navedbami iz dopisa in mnenjem avtorja članka.**

Ob zaključku Svet dodaja, da se v zvezi s predmetnim člankom ni odločil za uveljavitev pravice do popravka ali odgovora, kot jo opredeljuje Zakon o medijih, saj je ocenil, da je ob izraziti kompleksnosti in vseprisotnosti pojava netočnega poročanja potrebno to problematiko nasloviti na čim širšem nivoju.

Predsednik Sveta za radiodifuzijo
Aleš Lipičnik

Priloga:

- Analiza članka na spletni strani časnika Dnevnik (17. 6. 2021)

Vročiti po elektronski pošti:

- Državni zbor, Šubičeva ulica 4, 1102 Ljubljana, gp@dz-rs.si;
- Državni svet, Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana, gp@ds-rs.si;
- Ministrstvo za kulturo, Direktorat za medije, Maistrova 10, 1000 Ljubljana; gp.mk@gov.si;
- Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS, Stegne 7, 1000 Ljubljana; info.box@akos-rs.si;
- Radio Pro 1 d.o.o., Stegne 11B, 1000 Ljubljana; info@radio1.si;
- Dnevnik, d.d., Kopitarjeva ulica 2, 1000 Ljubljana; info@dnevnik.si;
- Styria Media si, d.o.o., Italijanska ulica 8, 1000 Ljubljana; dezurni@styria-media.si;
- SVET24 d.o.o., Vevška cesta 52, 1000 Ljubljana; redakcija@svet24.si;
- Društvo novinarjev Slovenije, Vošnjakova ulica 8, 1000 Ljubljana; pisarna@novinar.si;
- Združenje novinarjev in publicistov, K Roku 155, 8000 Novo mesto; info@znp.si.